1. Οι αποφάσεις εκκαθαρίσεως των λογαριασμών σχετικά με τις δαπάνες που χρηματοδοτεί το ΕΓΤΠΕ δεν απαιτούν λεπτομερή αιτιολογία, εφόσον η ενδιαφερόμενη κυβέρνηση συνεργάστηκε στενά στη διαδικασία καταρτίσεως της αποφάσεως και συνεπώς γνωρίζει τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έπρεπε να επιβαρύνει το ΕΓΤΠΕ με το επίμαχο ποσό.

2. Το γεγονός ότι το άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 1035/72 δεν καθορίζει καμία προθεσμία για την καταβολή των ενισχύσεων λόγω ενάρξεως λειτουργίας που μπορούν να χορηγηθούν στις οργανώσεις παραγωγών οπωροκηπευτικών δεν εμποδίζει την Επιτροπή να κάνει χρήση των εξουσιών που της έχουν ανατεθεί για τη διαχείριση του ΕΓΤΠΕ για να καθιερώσει μια τέτοια προθεσμία, ώστε οι εν λόγω ενισχύσεις να ανταποκρίνονται στον σκοπό τους ως ενισχύσεις λόγω ενάρξεως λειτουργίας, υπό την προϋπόθεση ότι ασκεί τις εξουσίες αυτές με γενικές οδηγίες, οι οποίες πρέπει να εκδίδονται κατόπιν διαβουλεύσεως με τους ενδιαφερομένους και να τους γνωστοποιούνται εγκαίρως.

   Αφού καθοριστεί σύντομη, αλλά πάντως εύλογη και όχι αυθαίρετη προθεσμία, που να καθιστά δυνατή την επίτευξη του σκοπού της κοινοτικής ρυθμίσεως, οι εθνικές αρχές οφείλουν, δυνάμει της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ της κοινοτικής διοικήσεως και των εθνικών διοικήσεων, που καθιερώνει το άρθρο 5 της Συνθήκης, με σκοπό την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου προς το συμφέρον των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών, να τηρούν την προθεσμία αυτή.

3. Στο πλαίσιο της χρηματοδοτήσεως από το ΕΓΤΠΕ οργανώσεων παραγωγών οπωροκηπευτικών δυνάμει του κανονισμού 1035/72, η απόφαση ενός κράτους μέλους να προβεί βάσει του εθνικού δικαίου σε τυπική αναγνώριση των οργανώσεων αυτών από τις εθνικές αρχές, με καταχώριση των αναγνωρισμένων οργανώσεων σε κατάλογο, δεν αποτελεί απόφαση που μπορεί να επηρεάσει την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

4. Ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις, την ακολουθουμένη πρακτική ή καταστάσεις της εσωτερικής ενόμου τάξεώς του για να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων και προθεσμιών που απορρέουν από τους κοινοτικούς κανόνες.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 14/88 *

I — Νομικό πλαίσιο και πραγματικά περιστατικά

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1035/72 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1972, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/007, σ. 250), προβλέπει στο άρθρο 13 την ίδρυση, με πρωτοβουλία των παραγωγών οπωροκηπευ-

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

τικών, οργανώσεων παραγωγών που έχουν ως σκοπό:

— την προώθηση της συγκεντρώσεως της προσφοράς και την ομαλή διαμόρφωση των τιμών στο στάδιο της παραγωγής για ένα ή περισσότερα από τα προϊόντα που αναφέρονται στον κανονισμό,

— τη θέση στη διάθεση των παραγωγών-μελών των κατάλληλων τεχνικών μέσων για τη συσκευασία και την εμπορία των εν λόγω προϊόντων,

και που επιβάλλουν στους παραγωγούς-μέλη την υποχρέωση:

— πωλήσεως, μέσω της οργανώσεως παραγωγών, του συνόλου της παραγωγής τους για το προϊόν ή τα προϊόντα για τα οποία έχουν καταστεί μέλη, της οργανώσεως δυναμένης πάντως να επιτρέψει στους παραγωγούς να μην υπόκεινται σ' αυτή την υποχρέωση για ορισμένες ποσότητες,

— εφαρμογής, σχετικά με την παραγωγή και εμπορία, των κανόνων που θεσπίζονται από την οργάνωση για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και την προσαρμογή του όγκου της προσφοράς στις απαιτήσεις της αγοράς.

Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, τα κράτη μέλη δύνανται να χορηγούν στις οργανώσεις παραγωγών, επί τρία έτη από της ημερομηνίας ιδρύσεώς τους, ενισχύσεις για να ενθαρρύνουν την ίδρυσή τους και να διευκολύνουν τη λειτουργία τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι οργανώσεις αυτές παρέχουν επαρκή εγγύηση ως προς τη διάρκεια και την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητάς τους.

Το άρθρο 36, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι το 50 % του ποσού των ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14, παράγραφος 1, αποδίδεται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (στο εξής: ΕΓΤΠΕ), τμήμα Προσανατολισμού.

Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 449/69 του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1969, περί της αποδόσεως των ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη μέλη στις οργανώσεις παραγωγών οπωροκηπευτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/004, σ. 103), ορίζει ότι η Επιτροπή αποφασίζει επί των αιτήσεων αποδόσεως μετά γνώμη της επιτροπής του Ταμείου. Ο κανονισμός αυτός καθορίζει τους όρους και τις λεπτομέρειες αποδόσεως από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, των ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη μέλη στις οργανώσεις παραγωγών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 159/66 του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 1966, περί συμπληρωματικών διατάξεων για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών (GU 192, σ. 3286), άρθρου που επαναλαμβάνεται με την ίδια διατύπωση στο προαναφερθέν άρθρο 14, παράγραφος 1.

Επειδή από την πείρα προέκυψε ότι σε πολλά κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων η Ιταλία, οι ενισχύσεις χορηγούνταν πολύ αργότερα από τρία έτη μετά την ίδρυση των διαφόρων οργανώσεων παραγωγών, η Επιτροπή στις 13 Δεκεμβρίου 1977 συνέταξε το έγγραφο εργασίας 3949/VI/77, με το οποίο επέστησε την προσοχή των κρατών μελών στις αρνητικές συνέπειες της καταβολής των ενισχύσεων μετά τα τρία έτη από την ίδρυση των οργανώσεων και τους υπενθύμισε ότι « για να αποδοθούν από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, ως ενισχύσεις για την έναρξη λειτουργίας της οργανώσεως, οι ενισχύσεις αυτές έπρεπε να

έχουν χορηγηθεί κατά τη διάρκεια των τριών ετών που ακολουθούν την ίδρυση της οργανώσεως ». Διευκρίνισε ακόμη στο έγγραφο αυτό ότι η υπενθύμιση αυτή είχε την έννοια ότι η αίτηση ενισχύσεως πρέπει επομένως να υποβάλλεται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου των τριών ετών και ότι το κράτος μέλος πρέπει να μεριμνά για τη χορήγηση της ενισχύσεως αυτής εντός της ίδιας προθεσμίας, ώστε να μην αλλοιώνεται η φύση της ως ενισχύσεως για την έναρξη λειτουργίας της οργανώσεως και ότι οι υπηρεσίες του ΕΓΤΠΕ θα εφάρμοζαν αυστηρά την προϋπόθεση αυτή ήδη από την επόμενη εξέταση των αιτήσεων αποδόσεως.

Με έγγραφο της 27ης Μαΐου 1980 το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας και Δασών ενημέρωσε την Επιτροπή σχετικά με τις δυσχέρειες που συναντούσε η Ιταλία για την τήρηση αυτής της τριετούς προθεσμίας, ιδίως όσον αφορά την καταβολή της ενισχύσεως για το τρίτο έτος, και επέστησε την προσοχή της στο γεγονός ότι οι κοινοτικοί κανονισμοί δεν προέβλεπαν καμία συγκεκριμένη προθεσμία για την καταβολή των ενισχύσεων ούτε κυρώσεις για την περίπτωση μη τηρήσεως της προθεσμίας. Υποστήριξε επίσης την άποψη ότι, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι μόνο η πράξη αναγνωρίσεως μπορεί να αποδείξει ότι μία ένωση παραγωγών οπωροκηπευτικών πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο κανονισμός 1035/72, θα έπρεπε να μη λαμβάνεται ως αφετηρία της προθεσμίας αυτής η ημερομηνία ιδρύσεως της ενώσεως, αλλά η ημερομηνία της αναγνωρίσεως, όπως προβλέπεται για τις ενώσεις παραγωγών όλων των υπολοίπων τομέων της γεωργικής παραγωγής.

Με σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980 η Επιτροπή δέχθηκε ότι έπρεπε να λαμβάνεται ως αφετηρία της προθεσμίας η ημερομηνία αναγνωρίσεως. Για να ληφθούν όμως υπόψη οι δυσχέρειες που συναντούσαν η Ιταλία και ορισμένα άλλα κράτη μέλη για την τήρηση της προθεσμίας αυτής, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι από το 1981 οι αιτήσεις επιστροφής δεν θα γίνονταν δεκτές παρά μόνο εφόσον η χορήγηση και η καταβολή των ενισχύσεων για τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας θα είχαν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια των τριών ετών από την ημερομηνία ιδρύσεως και η χορήγηση και η καταβολή των ενισχύσεων για το τρίτο έτος λειτουργίας θα είχαν λάβει χώρα το αργότερο κατά τη διάρκεια του τετάρτου έτους από την ημερομηνία ιδρύσεως, αλλά ότι δεχόταν, κατ' εξαίρεση, την επιστροφή των καταβολών που είχαν πραγματοποιηθεί μέχρι το 1980, έστω και αν είχαν πραγματοποιηθεί μετά τη λήξη αυτών των νέων προθεσμιών.

Κατά τη διάρκεια του έτους 1984 η Ιταλία κατέβαλε ποσό 5 870 764 800 ιταλικών λιρών (LIT) σε διάφορες οργανώσεις ιταλών παραγωγών ως ενισχύσεις χορηγούμενες δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 1035/72 και ζήτησε από την Επιτροπή, με έγγραφο της 12ης Δεκεμβρίου 1985, την επιστροφή του 50 % του ποσού αυτού, δηλαδή 2 935 382 400 LIT.

Απαντώντας σ' αυτό το αίτημα επιστροφής, η Επιτροπή πληροφόρησε το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας, με έγγραφο της 3ης Ιουνίου 1986, ότι σύμφωνα με την άποψη που είχε εκφράσει στο σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980 σχετικά με τις προθεσμίες που θεωρούσε εύλογες, έκρινε ότι σε 27 από τις 32 περιπτώσεις που της υποβλήθηκαν έπρεπε να αρνηθεί την επιστροφή του 50 % που προβλέπει η κοινοτική ρύθμιση, λόγω μη τηρήσεως των προθεσμιών αυτών.

Με έγγραφο της 18ης Ιουλίου 1986 το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας ζήτησε από την Επιτροπή να επανεξετάσει την άποψή της και να δεχτεί όλες τις υποβληθείσες αιτήσεις επιστροφής. Προέβαλε σχετικά τους εξής κύριους ισχυρισμούς:

— η περίοδος των τριών ετών που προβλέπει το άρθρο 14 του κανονισμού 1035/72 δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιτακτική προθε-

σμία που πρέπει να τηρείται επί ποινή απωλείας του δικαιώματος, αφού μάλιστα η διατύπωση της διατάξεως χρησιμοποιεί την έκφραση « δύνανται να χορηγούν » και όχι « δύνανται να καταβάλλουν » και καμία άλλη έκφραση δεν υποδηλώνει τη λήξη προθεσμίας·

— στην παράγραφο 1 α του άρθρου 14, που προστέθηκε στον κανονισμό 1035/72 με τον κανονισμό 1154/78 του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1978 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 98), ο κοινοτικός νομοθέτης θεωρεί ως ενισχύσεις λόγω ενάρξεως λειτουργίας αυτές που χορηγούνται κατά τη διάρκεια των πέντε ετών από την ημερομηνία συστάσεως των οργανώσεων, αυτή δε η περίοδος των πέντε ετών επαναλαμβάνεται στον κανονισμό 3284/83 του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 1983, που τροποποιεί τον προαναφερθέντα κανονισμό 1035/72 (ΕΕ L 325, σ. 1)· το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο β), του κανονισμού αυτού διευκρινίζει ότι « η ενίσχυση καταβάλλεται σε ετήσιες δόσεις κατά τη διάρκεια πέντε ετών, το πολύ, από την ημερομηνία αναγνώρισης »·

— η καταβολή χρειάστηκε να αναβληθεί, διότι η Επιτροπή διενεργούσε πληροφοριακές έρευνες σχετικά με τις οργανώσεις των παραγωγών·

— η εξέταση όλων των φακέλων περατώθηκε το 1981, αλλά το σχετικό κεφάλαιο του ιταλικού προϋπολογισμού δεν περιελάμβανε τις αναγκαίες πιστώσεις για την καταβολή, πιστώσεις που αναγράφηκαν στον προϋπολογισμό με διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, της 29ης Δεκεμβρίου 1983, και που κατέστησαν διαθέσιμες στις 29 Μαρτίου 1984, ημερομηνία δημοσιεύσεως του διατάγματος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ιταλίας.

Η Επιτροπή ενέμεινε, με έγγραφο της 23ης Οκτωβρίου 1986, στην άποψή της όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 1035/72. Κατόπιν νέων αντιρρήσεων που εξέφρασε το ιταλικό υπουργείο με έγγραφα της 21ης Φεβρουαρίου και της 9ης Απριλίου 1987 η Επιτροπή έθεσε οριστικά τέρμα στη συζήτηση με δύο σημειώματα, το υπ' αριθ. 53.941, της 20ής Μαρτίου 1987, και το υπ' αριθ. 61.000, της 17ης Ιουλίου 1987, που προηγήθηκαν της αποφάσεως της 5ης Νοεμβρίου 1987, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής.

Με τα δύο αυτά σημειώματα η Επιτροπή ενέμεινε στην άποψή της ότι οι προθεσμίες που αναφέρονται στο σημείωμά της της 30ής Ιουλίου 1980, έστω και αν δεν προβλέπονται ρητά από τον κανονισμό 1035/72, δικαιολογούνται από τις διατάξεις του άρθρου 14, παράγραφος 1, σύμφωνα με το οποίο οι ενισχύσεις προς τις οργανώσεις παραγωγών χορηγούνται « για να ενθαρρύνουν την ίδρυσή τους και να διευκολύνουν τη λειτουργία τους », οπότε η ενίσχυση που καταβάλλεται μετά τέσσερα έτη δεν αποτελεί ενίσχυση λόγω ενάρξεως λειτουργίας.

Με την απόφαση αυτή η Επιτροπή καθόρισε σε 700 924 892 LIT το καταλογιζόμενο στο ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, ποσό,που ήταν ίσο προς το 50 % των ενισχύσεων ύψους 1 401 849 734 LIT που είχε καταβάλει η Ιταλία στις οργανώσεις παραγωγών οπωροκηπευτικών το 1984· το ποσό αυτό καθορίστηκε βάσει των κριτηρίων που είχαν γνωστοποιηθεί στην Ιταλία με το σημείωμα υπ' αριθ. 61.000 της 17ης Ιουλίου 1987 και είναι το μόνο που η Επιτροπή θεωρεί ότι χορηγήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14, παράγραφος 1.

II — Έγγραφη διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

Η προσφυγή της Ιταλικής Δημοκρατίας πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Ιανουαρίου 1988.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε στις 18 Ιανουαρίου

1989 να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Κάλεσε εντούτοις την Επιτροπή και την ιταλική κυβέρνηση να απαντήσουν εγγράφως σε ορισμένα ερωτήματα· η Επιτροπή και η ιταλική κυβέρνηση απάντησαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

Η *προσφεύγουσα* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει, για τους λόγους που αναφέρονται στην προσφυγή, την απόφαση C (87) 2027 της Επιτροπής, της 5ης Νοεμβρίου 1987, καθόσον δεν εγκρίνει την επιστροφή από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, του υψηλότερου ποσού που είχε ζητήσει η Ιταλία·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Η *Επιτροπή* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή της κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας και να επιβεβαιώσει το κύρος και τη νομιμότητα της αποφάσεως της 5ης Νοεμβρίου 1987, κατά της οποίας στρέφεται η προσφυγή αυτή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

III — Συνοπτική έκθεση των λόγων ακυρώσεως και των επιχειρημάτων των διαδίκων

1. *Η αιτιολογία της αποφάσεως*

Η *ιταλική κυβέρνηση* υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει προφανώς από έλλειψη αιτιολογίας, διότι δεν διευκρινίζει τους λόγους για τους οποίους η επιστροφή καθορίστηκε μόνο σε 700 924 892 LIT αντί 2 935 382 440 LIT, όπως ζητούσαν οι ιταλικές αρχές, και μάλιστα δεν αναφέρει καθόλου το αιτούμενο μεγαλύτερο ποσό.

Θεωρεί σχετικά ότι, αν και η Επιτροπή διευκρίνισε στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη ότι « το ποσό καθορίστηκε ιδίως σύμφωνα με τα κριτήρια που γνωστοποιήθηκαν στην Ιταλία με το σημείωμα υπ' αριθ. 61.000 της Επιτροπής, της 17ης Ιουλίου 1987 », η αιτιολογία που παραπέμπει σε άλλη πράξη δεν είναι επαρκής στην προκειμένη περίπτωση και ότι, ακόμη και αν η παραπομπή αυτή θεωρούνταν επιτρεπτή, ούτε με το σημείωμα αυτό εκπληρούται ικανοποιητικά η υποχρέωση αιτιολογίας, διότι δικαιολογείται η περιορισμένη αποδοχή του αιτήματος επιστροφής που υπέβαλαν οι ιταλικές αρχές με αιτιολογία που στηρίζεται στην καθυστέρηση των ιταλικών αρχών να καταβάλουν την ενίσχυση στις οργανώσεις παραγωγών, αιτιολογία που στερείται παντελώς ερείσματος.

Η *Επιτροπή* απαντά ότι η προτελευταία αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρεται ρητά στο σημείωμα 61.000 της Επιτροπής,[1] της 17ης Ιουλίου 1987, το οποίο, θέτοντας τέρμα στην ογκώδη αλληλογραφία που είχαν η Επιτροπή και το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας επί διάστημα μεγαλύτερο των επτά ετών, περιλαμβάνει την οριστική διατύπωση της θέσεως της Επιτροπής πριν από την έκδοση της αποφάσεως.

Η Επιτροπή, παραπέμποντας στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Ιανουαρίου 1981, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Επιτροπής (819/79, Συλλογή 1981, σ. 36, σκέψεις 20 και 21), και της 16ης Μαΐου 1984, Eisen und Metall AG κατά Επιτροπής (9/83, Συλλογή 1984, σ. 2085, σκέψη 29), στις οποίες

το Δικαστήριο δέχτηκε ως επαρκή μία λακωνική αιτιολογία, έστω και δι' απλής παραπομπής, όταν ο αποδέκτης είχε προηγουμένως ενημερωθεί για το συλλογισμό στον οποίο βασιζόταν, θεωρεί ότι, δεδομένου ότι το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας ενεπλάκη άμεσα σε μακροχρόνια πολεμική με την Επιτροπή, είναι σαφές ότι η νομολογία αυτή εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση και ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να θεωρηθεί ως επαρκώς αιτιολογημένη.

Στην απάντησή της η *ιταλική κυβέρνηση* υπογραμμίζει ότι κατά την άποψή της η παραπομπή της Επιτροπής στην πάγια νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την έλλειψη αιτιολογίας δεν είναι εύστοχη, λόγω του ότι τα στοιχεία που προκύπτουν από τη διαδικασία θεσπίσεως της αποφάσεως, η οποία διεξήχθη κατ' αντιδικία μεταξύ των κοινοτικών και των ιταλικών αρχών, δεν εκφράστηκαν επακριβώς στην επίδικη απόφαση.

2. *Παράβαση και εσφαλμένη εφαρμογή των άρθρων 14 και 36 του κανονισμού 1035/72 σε συνδυασμό με τον κανονισμό 449/69*

Η *ιταλική κυβέρνηση* ισχυρίζεται ότι καμία προθεσμία για την καταβολή (δηλαδή τη «χορήγηση») δεν προβλέπεται ρητά ή σιωπηρά από την κοινοτική ρύθμιση, που προβλέπει απλώς ότι η «καταβολή» λαμβάνει χώρα για τα τρία πρώτα έτη από την ίδρυση των οργανώσεων, για να ενθαρρύνει την ίδρυσή τους και να διευκολύνει τη λειτουργία τους.

Δεδομένου ότι το προαναφερθέν άρθρο 14, παράγραφος 1, δεν κάνει λόγο για έναρξη λειτουργίας ούτε για ίδρυση, αλλά μόνο για λειτουργία, η ιταλική κυβέρνηση θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν έχει ως σκοπό μόνο την ίδρυση των οργανώσεων και συνεπώς δεν υφίσταται καμία απόλυτα επιτακτική ανάγκη να συνδέεται πλήρως η ενίσχυση με την ίδρυση της οργανώσεως και δεν υπάρχει λόγος να μη θεωρείται αποτελεσματική η καταβολή παρά μόνο εάν πραγματοποιείται εντός των περιορισμένων προθεσμιών που όρισε η Επιτροπή.

Κατά την άποψη της ιταλικής κυβερνήσεως, η τριετής περίοδος έχει την έννοια απλού σημείου αναφοράς για τον καθορισμό του ποσού της οικονομικής συμμετοχής. Δεν αντιπροσωπεύει το χρονικό διάστημα εντός του οποίου πρέπει να γίνει η καταβολή.

Η ιταλική κυβέρνηση προσθέτει ότι, έστω και αν ενδείκνυται να γίνεται η καταβολή όσο το δυνατόν συντομότερα για να διευκολύνεται η λειτουργία της οργανώσεως στην αρχική της φάση, αυτό δεν σημαίνει ότι η καταβολή πρέπει να γίνει οπωσδήποτε εντός της περιόδου των τριών ετών, διότι και η μεταγενέστερη καταβολή είναι ικανή να συμβάλει στην επίτευξη του σκοπού της κοινοτικής ρυθμίσεως.

Η ιταλική κυβέρνηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή, επιβάλλοντας την αυστηρή τήρηση προθεσμίας καταβολής που δεν προβλέπεται από την κοινοτική ρύθμιση, ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένα τη ρύθμιση αυτή.

Η *Επιτροπή* υποστηρίζει, κατά κύριο λόγο, ότι από την εξέταση της αλληλογραφίας μεταξύ των διαδίκων προκύπτει ότι η Επιτροπή τόνιζε πάντοτε την ανάγκη τηρήσεως της τριετούς προθεσμίας, όχι διότι αυτή επιβάλλεται υποχρεωτικά από την κοινοτική ρύθμιση ως αποσβεστική προθεσμία, αλλά διότι η τήρηση της προθεσμίας αυτής είναι ο μόνος τρόπος να πραγματοποιηθούν οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει το προαναφερθέν άρθρο 14, παράγραφος 1.

Κατά την άποψη της Επιτροπής οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο αυτό αποσκοπούν στην πραγματικότητα στο να ενθαρρύνουν την ίδρυση και να διευκολύνουν την αρχική λει-

τουργία των οργανώσεων παραγωγών, υπό τη διπλή προϋπόθεση ότι παρέχουν επαρκή εγγύηση ως προς τη διάρκεια και την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητάς τους. Η Επιτροπή θεωρεί προφανές ότι, στο γεωργικό τομέα, όπου ως γνωστόν τα διαθέσιμα κεφάλαια είναι περιορισμένα, ιδίως δε σε μία χώρα όπως η Ιταλία, όπου ο πληθωρισμός ήταν πολύ υψηλός κατά τη διάρκεια των ετών κατά τα οποία συνέβησαν τα πραγματικά περιστατικά, η αποτελεσματικότητα των ενισχύσεων είναι ευθέως ανάλογη της ταχύτητας με την οποία «χορηγούνται». Η προθεσμία των τριών ετών, κατά τη διάρκεια της οποίας πρέπει να χορηγούνται οι ενισχύσεις, αποτελεί επομένως, κατά την άποψή της, τη μέγιστη επιτρεπόμενη περίοδο, πέρα από την οποία η ενίσχυση δεν θα καθιστούσε πλέον δυνατή την πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης ότι, για να αντιμετωπιστούν οι δυσχέρειες που εκθέτει το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας, δέχτηκε, αφενός, να καταβάλλονται οι ενισχύσεις για την τρίτη δόση της αιτήσεως ενισχύσεως που υποβάλλεται στο τέλος του τρίτου έτους κατά τη διάρκεια του τετάρτου έτους από την ίδρυση της οργανώσεως και, αφετέρου, να αρχίζει η προθεσμία των τριών ετών από την ημερομηνία αναγνωρίσεως της οργανώσεως και όχι από την ημερομηνία ιδρύσεώς της.

Η Επιτροπή υποστηρίζει εξάλλου ότι είναι απαράδεκτο να θεωρείται ως ενίσχυση για την ίδρυση και την αρχική λειτουργία μία ενίσχυση που χορηγείται έξι, επτά ή οκτώ έτη μετά την ίδρυση των οργανώσεων αυτών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι μία τόσο μακρά προθεσμία δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ούτε με αναφορά στην αρχή της τηρήσεως ευλόγου προθεσμίας, την οποία πρέπει να σέβονται τα κράτη μέλη και τα όργανα, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, και ιδίως τις αποφάσεις της 3ης Μαρτίου 1982, Alpha Steel (14/81, Συλλογή 1982, σ. 749), και της 21ης Σεπτεμβρίου 1983, Deutsche Milchkontor (205/82 έως 215/82, Συλλογή 1983, σ. 2633). Κατά την άποψή της είναι πράγματι προφανές ότι μια τέτοια προθεσμία δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως εύλογη προθεσμία.

Η Επιτροπή θεωρεί εξάλλου ότι τα κράτη μέλη αναγκάστηκαν να δεχτούν τις υποδείξεις της Επιτροπής, που τους γνωστοποιήθηκαν με το έγγραφο εργασίας της 13ης Δεκεμβρίου 1977. Δεν μπορούσε επομένως να δεχτεί τα ιταλικά αιτήματα χωρίς να προσβάλει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως:

— μεταξύ κρατών μελών, όπως προβλέπεται από το κοινοτικό δίκαιο και διευκρινίστηκε με την απόφαση της 27ης Μαΐου 1981, Essevi και Carlo Salengo (142 και 143/80, Συλλογή 1981, σ. 1413) σχετικά με την τήρηση των προθεσμιών που τάσσονται για όλα τα κράτη μέλη·

— μεταξύ επιχειρηματιών των διαφόρων κρατών μελών, με την έννοια που της προσδόθηκε στην απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1985, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής (56/83, Συλλογή 1985, σ. 713), σκέψη 31, όσον αφορά τις προϋποθέσεις καταλογισμού των δαπανών στο ΕΓΤΠΕ.

Στο σημείο αυτό η *ιταλική κυβέρνηση* διευκρίνισε, στην απάντησή της, ότι η ανάγκη να εξασφαλιστεί η ίδια μεταχείριση σε όλα τα κράτη μέλη δεν ήταν καθοριστική, διότι οι ιταλικές αρχές είχαν, εν πάση περιπτώσει, επισημάνει τα ειδικά πραγματικά στοιχεία που μπορούσαν να δικαιολογήσουν διαφορετική λύση.

3. *Υπέρβαση εξουσίας*

Η *ιταλική κυβέρνηση* προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι ενήργησε καθ' υπέρβαση εξουσίας, διότι κατά τον καθορισμό των προθεσμιών καταβολής άσκησε εξουσία που δεν της

αναγνωρίζεται από καμία άλλη διάταξη εκτός του προαναφερθέντος άρθρου 14, παράγραφος 1, το οποίο εσφαλμένα ερμήνευσε υπό την έννοια ότι της χορηγεί την εξουσία αυτή.

Η ιταλική κυβέρνηση προσθέτει ότι η άποψη της Επιτροπής στο ζήτημα αυτό είναι παράλογη, πράγμα που αποδεικνύει τον αυθαίρετο χαρακτήρα του καθορισμού της προθεσμίας καταβολής, αν ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή δέχτηκε ότι οι ενισχύσεις που αφορούν το τρίτο έτος μπορούσαν νόμιμα να καταβάλλονται πριν από το πέρας του τετάρτου έτους, πράγμα που δεν προβλέπεται στο προαναφερθέν άρθρο 14, παράγραφος 1, και ότι έναρξη της προθεσμίας αυτής πρέπει να είναι η αναγνώριση των οργανώσεων και όχι η ίδρυσή τους, ερμηνεύοντας έτσι ελεύθερα τη διάταξη αυτή.

Η ιταλική κυβέρνηση υπογραμμίζει εξάλλου ότι οι ιταλικές αρχές είχαν επισημάνει στην Επιτροπή δύο γεγονότα τα οποία, κατά την άποψή τους, δικαιολογούσαν πλήρως την καθυστέρηση της καταβολής, ήταν σημαντικά και έπρεπε να ληφθούν υπόψη ακόμη και στην περίπτωση που υπήρχε ανατρεπτική προθεσμία:

— καταρχάς, το γεγονός ότι ορισμένες ενώσεις υποβλήθηκαν σε πληροφοριακή έρευνα της Επιτροπής, που περατώθηκε κατά τη διάρκεια του έτους 1981, και ότι για τις άλλες ενώσεις είχε καταστεί αναγκαία η μεταγενέστερη εξακρίβωση σε εθνικό επίπεδο βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής, ώστε να διαπιστωθεί αν οι οργανώσεις παρείχαν « επαρκή εγγύηση ως προς τη διάρκεια και την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητάς τους », σημείο ως προς το οποίο η Επιτροπή δεν έκανε κανένα σχόλιο·

— δεύτερον, τις δυσχέρειες πληρωμής που οφείλονταν στο ότι δεν ήταν διαθέσιμα τα αναγκαία κονδύλια από τον προϋπολογισμό.

Η ιταλική κυβέρνηση υποστηρίζει ακόμη, όλως επικουρικώς, ότι η Επιτροπή, στην προσβαλλόμενη απόφαση, θεώρησε ως έναρξη της προθεσμίας την « ίδρυση » των οργανώσεων, και όχι την « αναγνώρισή » τους, σε αντίθεση με την άποψη που είχε υποστηρίξει στο προαναφερθέν σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980 (και που επιβεβαίωσε στη συνέχεια στο υπόμνημα αντικρούσεώς της). Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι το ποσό των 700 924 892 LIT που αναφέρεται στην επίδικη απόφαση καθορίστηκε βάσει προθεσμίας που αρχίζει από την ίδρυση των οργανώσεων, και όχι από την αναγνώρισή τους, ενώ, εάν η Επιτροπή είχε λάβει ως αφετηρία την ημερομηνία αναγνωρίσεως, το εν λόγω ποσό θα υπερέβαινε τα 158 524 000 LIT.

Επομένως, στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει δεκτή η προσφυγή.

Η *Επιτροπή* απαντά ότι, απ' ό,τι αντιλαμβάνεται, με αυτό το λόγο ακυρώσεως η ιταλική κυβέρνηση της προσάπτει:

α) ότι δεν έλαβε υπόψη τις εσωτερικές διοικητικές δυσχέρειες της ιταλικής κυβερνήσεως,

β) ότι καθόρισε αυθαίρετα τις προθεσμίες καταβολής των ενισχύσεων,

γ) ότι αρνείται να καταλογίσει στο ΕΓΤΠΕ δαπάνες που είχε νομιμοποιήσει με προηγούμενες δηλώσεις της,

και ότι, αν πράγματι αυτά είναι τα στοιχεία της υπερβάσεως εξουσίας που της επιρρίπτεται, είναι εύκολο να ανασκευαστούν.

Όσον αφορά τις εσωτερικές διοικητικές δυσχέρειες, η Επιτροπή παραπέμπει στη νομολογία του Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί εσωτερικές διοικητικές δυσχέρειες για να δικαιολογήσει την εσφαλμένη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στην εσωτερική έννομη τάξη του (αποφάσεις της 2ας Δεκεμβρίου 1980 και της 17ης Δεκεμβρίου 1981, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, 43/80 και συνεκδικασθείσες υποθέσεις 30 έως 34/81, Racc. 1980, σσ. 3643, 3648, σκέψη 4, και Συλλογή 1981, σσ. 3379, 3384, σκέψη 4, αντίστοιχα). Θεωρεί ότι, εφόσον η ιταλική κυβέρνηση είχε πληροφορηθεί ήδη από τον Δεκέμβριο 1977 την άποψη της Επιτροπής, όφειλε να θέσει εγκαίρως σε κίνηση τις κατάλληλες διαδικασίες για την πραγματοποίηση των σκοπών του κοινοτικού δικαίου.

Όσον αφορά τις διοικητικές δυσχέρειες που αντιμετώπισε η Επιτροπή στο πλαίσιο της πληροφοριακής έρευνας, οι οποίες θα μπορούσαν να εξηγήσουν ορισμένες από τις καθυστερήσεις των ιταλικών αρχών κατά την καταβολή των ενισχύσεων, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ιταλική κυβέρνηση ποτέ δεν προσκόμισε σχετικά κανένα αποδεικτικό στοιχείο.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό της ιταλικής κυβερνήσεως ότι καθόρισε αυθαίρετα ως αφετηρία της προθεσμίας καταβολής την ημερομηνία ιδρύσεως των οργανώσεων και όχι αυτή της αναγνωρίσεώς τους, η Επιτροπή παραπέμπει στη σκέψη 20 της αποφάσεως της 28ης Ιανουαρίου 1986, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής (129/84, Συλλογή 1986, σσ. 309, 334), που αναφέρει ότι «ο κανονισμός 1035/72 επιβάλλει μεν ορισμένο αριθμό προϋποθέσεων στις οργανώσεις παραγωγών, οι προϋποθέσεις όμως αυτές δεν συνεπάγονται «αναγνώριση» εκ μέρους των εθνικών αρχών. Επομένως, αν η ιταλική κυβέρνηση αποφάσισε, για λόγους που αφορούν την ίδια, να προβεί σε τυπική αναγνώριση των οργανώσεων..., οι διοικητικές αυτές διατυπώσεις δεν μπορούν καθόλου να επηρεάσουν την κατάσταση όπως εμφανίζεται στο κοινοτικό δίκαιο». Από αυτό η Επιτροπή συνάγει ότι η ημερομηνία ενάρξεως της προθεσμίας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η ημερομηνία ιδρύσεως των οργανώσεων παραγωγών. Δεδομένου ότι η Επιτροπή έφθασε, στην προκειμένη περίπτωση, στο σημείο να δεχτεί ως έναρξη της προθεσμίας την ημερομηνία αναγνωρίσεως, θεωρεί ότι είναι αδύνατον να κατηγορηθεί για υπέρβαση εξουσίας.

Όσον αφορά την άρνηση να καταλογίσει στο ΕΓΤΠΕ δαπάνες τις οποίες είχε νομιμοποιήσει με προηγούμενες δηλώσεις της η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά την άποψή της, από την ανάγνωση της αλληλογραφίας προκύπτει σαφώς ότι η Επιτροπή ουδέποτε μετέβαλε άποψη όσον αφορά τα βασικά επίμαχα σημεία. Θεωρεί ότι το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας, το οποίο ερμήνευσε εσφαλμένα τις δηλώσεις της Επιτροπής, δεν μπορεί τώρα να αξιώνει να υποστεί η Επιτροπή τις συνέπειες της εσφαλμένης αυτής ερμηνείας. Η Επιτροπή παραπέμπει σχετικά στην απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1981, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής (1251/79, Συλλογή 1981, σ. 221, σκέψη 17), όπου ορίζεται ότι η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να αναγνωρίσει εις βάρος του ΕΓΤΠΕ τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν λόγω εσφαλμένης ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, παρά μόνο αν αυτή η εσφαλμένη ερμηνεία μπορεί να αποδοθεί σε όργανο της Κοινότητας.

Όσον αφορά την όλως επικουρική δήλωση της ιταλικής κυβερνήσεως, σύμφωνα με την οποία, εάν ως έναρξη της προθεσμίας λαμβανόταν υπόψη η ημερομηνία αναγνωρίσεως των οργανώσεων και όχι η ημερομηνία της ιδρύσεώς τους, το επιστρεφόμενο ποσό θα ήταν μεγαλύτερο κατά 158 524 000 LIT, η Επιτροπή καλεί την ιταλική κυβέρνηση να προσκομίσει συγκεκριμένες αποδείξεις για τον ισχυρισμό αυτό.

IV — Απαντήσεις στα ερωτήματα που υπέβαλε το Δικαστήριο

Ερωτήματα προς την Επιτροπή

1. Η Επιτροπή, καλούμενη να διευκρινίσει:

— αν το ποσό των 700 924 892 LIT που αναφέρεται στην επίδικη απόφαση καθορίστηκε βάσει προθεσμίας που άρχιζε από την ίδρυση των οργανώσεων των παραγωγών οπωροκηπευτικών ή από την αναγνώρισή τους και να εξηγήσει, στην πρώτη περίπτωση, για ποιο λόγο έκανε αυτή την επιλογή, ενώ είχε αναγνωρίσει, π.χ. στο σημείωμά της της 30ής Ιουλίου 1980 και στη σελίδα 10 του υπομνήματος αντικρούσεώς της, ότι είχε δεχτεί ως έναρξη της προθεσμίας την ημερομηνία αναγνωρίσεως,

— και, στην περίπτωση που η επίδικη απόφαση ορίζει ως έναρξη της προθεσμίας την ίδρυση των οργανώσεων, αν συμφωνεί με τον ισχυρισμό της Ιταλικής Δημοκρατίας ότι, εάν η απόφαση αυτή εκδιδόταν με βάση προθεσμία που άρχιζε από την αναγνώριση, το αναφερόμενο ποσό θα έπρεπε να αυξηθεί κατά 158 524 000 LIT,

απάντησε ότι το ποσό των 700 924 892 LIT καθορίστηκε βάσει της προθεσμίας που αρχίζει με την ίδρυση των οργανώσεων των παραγωγών οπωροκηπευτικών και ότι η ημερομηνία αναγνωρίσεως των οργανώσεων έγινε δεκτή από την Επιτροπή για να διευκολυνθεί το έργο της ιταλικής κυβερνήσεως, εφόσον το χρονικό διάστημα μεταξύ ιδρύσεως και αναγνωρίσεως δεν υπερβαίνει τα δύο έτη.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, απορρίφθηκαν τέσσερις αιτήσεις όχι για λόγους που αφορούν το ζήτημα της ιδρύσεως ή της αναγνωρίσεως, αλλά λόγω ελλείψεως συγκεκριμένων στοιχείων.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το αναφερόμενο ποσό ανέρχεται σε 158 524 000 LIT κατά το υπόμνημα απαντήσεως, σε 158 110 250 LIT κατά το σημείωμα που υπέβαλε στο Δικαστήριο η ιταλική κυβέρνηση στις 26 Ιουλίου 1988 και σε 158 524 650 LIT κατά τους δικούς της υπολογισμούς, ποσό που δηλώνει ότι είναι έτοιμη να λάβει υπόψη μόλις λάβει τις αιτούμενες διευκρινίσεις.

2. Η Επιτροπή, καλούμενη να διευκρινίσει για ποιο λόγο καθόρισε σε τρία και τέσσερα έτη την εύλογη προθεσμία εντός της οποίας έπρεπε να λάβουν χώρα η χορήγηση και η καταβολή των ενισχύσεων για τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας και για το τρίτο έτος λειτουργίας αντιστοίχως, ενώ το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 3284/83 του Συμβουλίου δέχεται ως εύλογη προθεσμία περίοδο πέντε ετών, απάντησε ότι η εύλογη προθεσμία που καθόρισε η Επιτροπή ήδη το 1977, αφού έδωσε πλήρεις εξηγήσεις στα κράτη μέλη, δικαιολογείται ως ακολούθως:

α) τα απαραίτητα για τον υπολογισμό των ενισχύσεων στοιχεία αναφέρονται στη μέση αξία των προϊόντων που έχουν τεθεί σε εμπορία κατά τη διάρκεια των τριών ετών που προηγούνται της ιδρύσεως και κατά συνέπεια είναι ήδη διαθέσιμα κατά την έναρξη της τριετούς περιόδου, κατά τη διάρκεια της οποίας προβλέπονται οι ενισχύσεις· προστέθηκε και τέταρτο έτος για τη διευκόλυνση της διοικήσεως·

β) είναι αναγκαίο να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες του πληθωρισμού, ο οποίος, κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, υπερέβη το 20 % στην Ιταλία.

Ερωτήματα προς την Επιτροπή και την Ιταλική Δημοκρατία

Η Επιτροπή και η Ιταλική Δημοκρατία, καλούμενες να διευκρινίσουν κατά πόσον η πληροφοριακή έρευνα της Επιτροπής σχετικά με τη λειτουργία των ενώσεων παραγωγών, που περατώθηκε το 1981, και τα διοικητικής φύσεως προβλήματα που ανέκυψαν ενδεχομένως κατά τη διεξαγωγή της είναι δυνατόν να καθυστέρησαν την εξέταση από την Ιταλία των αιτήσεων αναγνωρίσεως που υπέβαλαν οι οργανώσεις παραγωγών και να εξηγήσουν ορισμένες από τις καθυστερήσεις καταβολής ενισχύσεων εκ μέρους των ιταλικών αρχών, απάντησαν ως εξής:

— η Επιτροπή απάντησε ότι η πληροφοριακή έρευνα που πραγματοποίησε μεταξύ 1978 και 1980 δεν φαίνεται να προκάλεσε καθυστερήσεις, διότι οι τελευταίες παρατηρήθηκαν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εν λόγω περίοδο·

— απαντώντας, η ιταλική κυβέρνηση πληροφόρησε το Δικαστήριο ότι « οι ενώσεις για τις οποίες δεν πραγματοποιήθηκε καταβολή λόγω της πληροφοριακής έρευνας που διενεργούσε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αυτές που αναφέρονται ακολούθως και για τα ποσά που αναγράφονται παραπλεύρως:

1) ARPOS, Κάλιαρι 1ο και 2ο έτος 1 211 950 300 LIT

2) Concoosa, Σαλέρνο 1ο και 2ο έτος 51 607 400 LIT

3) AOSA, Nocera Inf. 1ο και 2ο έτος 137 178 100 LIT

4) APO, Παλέρμο 3ο έτος 127 833 600 LIT

5) APOC, Καζέρτα 3ο έτος 244 831 000 LIT

Σύνολο 1 773 400 400 LIT »

Η ιταλική κυβέρνηση διευκρινίζει ότι « υπό το πρίσμα των στοιχείων που προέκυψαν από την εν λόγω έρευνα κατέστη αναγκαία η εμβάθυνση των γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία των ενώσεων, ακόμη και εκείνων που δεν υποβλήθηκαν στην έρευνα, και, κατά συνέπεια, για όλες τις ενώσεις που είχαν υποβάλει αιτήσεις κατά την ημερομηνία εκείνη χρειάστηκε να πραγματοποιηθεί έρευνα, με αποτέλεσμα την υπέρβαση της τριετούς προθεσμίας (προθεσμίας που δεν προβλέπεται πάντως από καμία διάταξη κανονισμού) ».

Gordon Slynn
εισηγητής δικαστής